

Folketingets Kulturudvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf. : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : min@kum.dk
Web : www.kum.dk

5. oktober 2009

I fortsættelse af mit svar af 26. juni 2009 på spørgsmål S2485 kan jeg herved orientere Kulturudvalget om, at regeringen har besluttet at ratificere UNESCO's konvention af 17. oktober 2003 om beskyttelse af den immaterielle kulturarv.

I det følgende vil jeg orientere Kulturudvalget om konventionen og baggrunden for regeringens beslutning om at Danmark i lighed med så mange andre lande bør ratificere konventionen.

Konventionens baggrund

Til imødekommelse af et stort ønske fra især mange udviklingslande vedtog UNESCO i 2003 konventionen, som har til formål beskytte den overvejende folketraditions-, ritual- og overleveringsbårne immaterielle kulturarv svarende til UNESCOs konvention fra 1972 til beskyttelse af den mere genstands-, bygnings-, landskabs- og værksorienterede materielle kultur- og naturarv.

Konventionen trådte i kraft 20. april 2006, og pr. 11. juni 2009 har 114 stater ratificeret konventionen, heraf 14 vesteuropæiske, bl.a. EU medlemslandene Belgien, Frankrig, Østrig, Italien, Spanien, Grækenland, Luxembourg og Cypern. Blandt de nordiske lande har Island og Norge ratificeret konventionen. Sverige og Finland har endnu ikke taget stilling til en ratifikation.

Konventionen er udarbejdet for at sikre respekten for og øget bevidsthed om den immaterielle kulturarvs betydning. Den er således et supplement til UNESCO's konvention om beskyttelse af verdens kultur- og naturarv af 16. november 1972, som fokuserer på beskyttelsen af den materielle kulturarv (f.eks. kultur- og naturhistoriske genstande, værker, bygninger og anlæg), og som Danmark ratificerede 1. juni 1979.

Konventionens dækningsområde

Hensigten med konventionen om den immaterielle kulturarv er at skabe en bedre balance mellem materiel og immateriel kulturarv inden for det internationale arbejde på området. Historisk set har det næsten udelukkende været den materielle kulturarv,

som har nydt retlig beskyttelse. I flere årtier har der imidlertid i UNESCO kunnet spores en stigende bekymring for en manglende tilsvarende beskyttelse af den immaterielle kulturarv. Dette er i særlig grad et problem for udviklingslandene, som i mange tilfælde savner ressourcer og ekspertise til at udforske og formidle den lokale immaterielle kulturarv. Hertil kommer, at man i mange udviklingslande føler at opmærksomheden omkring folkelige traditioner og skikke i den nationale identitetsdannelse står eller har stået i skyggen af kulturmønstre, som har deres oprindelse i de tidligere europæiske kolonimagter.

Konsekvenserne af en dansk ratifikation

Danmarks ratifikation vil udgøre et positivt signal til stater, som ikke har en lige så høj grad af opmærksomhed på sin immaterielle kulturarv. Mens forskning, bevaring og formidling af kulturarven er højt prioriterede opgaver i de vestlige samfund, er situationen ofte anderledes i mange ikke-vestlige stater. Dette afspejles også i listen over stater, som har ratificeret konventionen. Kulturarven i nogle af disse stater består i udbredt grad af kulturbårne praktikker, fremstillinger, udtryksformer, kundskaber, færdigheder samt tilhørende instrumenter, genstande og kulturelle "rum" eller miljøer. En ratifikation vil også kunne bidrage til at styrke en erkendelse af, at de materielle og immaterielle sider af kulturarven ofte er gensidigt afhængige af hinanden. Her skal der i særlig grad peges på den indbyrdes sammenhæng og afhængighed mellem materiel og immateriel kulturarv, der kendetegner den tilgang, som oprindelige folk og nationale minoriteter har til kulturarvsspørgsmål.

Kræver ikke dansk lovgivning

En ratifikation af konventionen kræver ikke ændringer af dansk lov. Konventionen berører forhold, som allerede varetages på et højt kvalitativt niveau af vore eksisterende kulturbevaringsinstitutioner, museer, arkiver og biblioteker, som har til formål at indsamle, bevare, udforske og formidle vor kulturarv. Som led i deres virke belyser disse institutioner også de immaterielle sider af kulturarven. Blandt dem er der grund til at fremhæve Dansk Folkemindesamling, nu en integreret del af Det Kongelige Bibliotek; som i særlig grad beskæftiger sig med den immaterielle kulturarv. Denne institution kan således levere et højt kvalificeret bidrag til en dansk opfyldelse af de i konventionen indeholdte målsætninger. Et lige så vigtigt bidrag udgør den etnologiske, etnografiske og antropologiske forskning, som finder sted på de danske universiteter.

Økonomi

Ratifikationen vil udløse en stigning på 1 % i Danmarks bidrag til UNESCO svarende til 173.000 kr. pr. år, som afholdes inden for Kulturministeriets eksisterende bevillingsramme.

Høring

Kulturministeriet gennemførte i foråret 2009 en høring af relevante myndigheder og institutioner over ønsket om en dansk ratifikation af konventionen. Der fremkom i den forbindelse ikke bemærkninger til ønsket, som taler imod en ratifikation.

Færøerne og Grønland

Et særligt hjørne af de danske overvejelser har fra starten været konventionens betydning for de to selvstyreområder. I lighed med de fleste af UNESCO's konventioner er der også i dette tilfælde mulighed for at undtage selvstyreområder fra en ratifikation. Det er således op til hjemmestyret på Færøerne og Grønland selv at afgøre, hvorvidt en dansk ratifikation skal omfatte selvstyreområderne. I overensstemmelse med de gældende retningslinier skal begge hjemmestyreforvaltninger derfor som led i den videre proces formelt tage stilling til ratifikationens geografiske dækningsområde.

En sådan proces er iværksat i Grønland, idet Grønlands Hjemmestyre aktuelt behandler et beslutningsforsalg om hvorvidt en dansk ratifikation også skal gælde Grønland.

Da beslutningsprocessen i Grønland først forventes afsluttet i foråret 2010 og der ikke forligger oplysninger om en tilsvarende proces på Færøerne, vil ratifikationen i første omgang tage forbehold for en dækning af de to selvstyreområder.

Til Kulturudvalgets orientering vedlægger jeg en dansk oversættelse af konventionen samt den officielle engelske version.

Med venlig hilsen

Carina Christensen